

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Directorivm Ecclesiasticae Disciplinae, Coloniensi
praesertim Ecclesiae accommodatum**

Frangipani, Ottavio Mirto

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 F 2269

De Decanis Ruralibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62032)

Decanorum vigilantiam, studium & zelum ardentem desideramus. Quæ quidem vt & alia quæ sui sunt muneris atque officij, frequenter secum reputent, ac ante tribunal conscientia suæ in semetipsos inquirent, animum quæ suum interrogent, qua vigilantia, quo studio, quo zelo his alijsque sacrorum Canonum institutis & præscriptionibus, pijsque Ecclesie suæ consuetudinibus satisficiant, & nihil ne negligent aut intermittant, quod iurandi sacramento facturos se obligauerunt, ac sine salutis suæ, ac grauissimarum censurarum periculo negligere, aut intermittere non possunt.

47. Eadem quando eligendus erit Decanus diligentissimè examinet, & perpendat, intenta electorum cogitatio; vt alium non eligant, quàm qui in his curandis & exequendis omnem impendere velit curam, nec curam modò, sed & substantiam, & superimpedere seipsum pro animabus sibi committendis.

D E D E C A N I S

R V R A L I B V S.

5. **D**ecani Rurales, qui etiam Decani Conciliorum, Decani Christianitatis, & Archipresbyteri vocantur, ad subleuanda & supportanda Episcoporum & Archidiaconorum onera, constituti sunt; nò solù vt imperiti vulgi gerant sollicitudinem, verùm etiam, vt in Clericos, Presbyteros, & præcipuè in Pastores, qui per minores titulos habitant, assiduam habeant inspectionem, & tanquàm solliciti pastorum pastores, & Episcoporum atq; Archidiaconorum coadiutores semper vigilent, vt nec in populo, nec in clero sibi commisso, aut Catholicae fidei integritati, aut Christianorum morum sanctitati, aut Canonorum decretorum obseruationi quidquam desit, sed quisque vitam ducat, vocatione & professione sua dignam.

Cap. vt singularæ de officio Archipr.

2. In primis autē (vt est in statutis Ecclesiæ Colonien-
 sis) vigilare debent, ne quid vsquam in regiuncula sua Adolp 3 in
 inquisitione
 Collegialium
 & Ruraliū
 Decanorum.
 § 1. & 4. pa.
 483 d. 484.
 aduersus fidem aut pietatem emergat, quin Episcopo at-
 que Archidiacono suo statim significant; vt si quis sub
 eorum cura Pastor, Sacerdos, Clericus, aut Ludimagister,
 in articulis religionis Catholicæ aliquid peregrinum fa-
 piat; si qui lupi, qui gregem Dominicā inuadant, & per no-
 uas doctrinas, dulcesq̄ sermones seducant; si delirescat
 alibi in parochia quadam hæreticus aut schismaticus; si
 hæresis aliqua, vel noua doctrina occultis conuenticulis
 seminetur; si qui curiosius de fide disputent, & simplici-
 bus iniiciant scrupulos, si qui sortilegia vel diuinationes
 exerceant; hisce similibusq̄; alijs perditionis populi Chri-
 stiani principijs, statim in ipso ortu suo occurrere debēt, Adol. 3 in sy-
 nodo Anno
 1548 4. Octo.
 celebrata pa.
 417. a. b.
 eademq̄; inuestigatione ac sollicitudine sua qua possunt
 ac debent, ne occultata proserpant, gliscant aut inualef-
 cant, Archidiacono suo, & si is negligens fuerit, Episco-
 po suo prodere ac manifestare.

3. Vbi autē de huiusmodi perditoribus & perditis cer-
 tō eis constiterit, quod peruersi sint, nulloque eis possit
 correctionis subueniri remedio; illos quemadmodum
 in synodo Anno 1548. quarto Octobris habita, manda- Pag. 417 a. b.
 uit D. Adolphus III. Archiepiscopus Coloniensis, ne
 sanctum gregem sua contagione polluant, Christiano
 populo præcipient vitandos; vt si à sanis mentibus per
 publicos Iudices, secundum Christianorum Principum
 Constituta, non abscondantur, sibi ab ipsis caueant, ac se-
 se ab eorum conuersatione ac consuetudine religiosè ab D. Leo Ep. 2.
 scindant, quotquot fidem Deo, & Ecclesiæ volunt serua-
 re illibatam, & tanquam obedientiæ filij, Præpositorum
 suorum mandatis obtemperare.

4. Eos verò, qui hoc facere noluerint, & contempto
 Ecclesiæ præcepto, tanquam subtractionis filij, cum fidei
 aduersarijs, alijsq̄; sceleratis ac impijs frequentius age-
 re videbuntur, diligentissimè obseruabunt, & à pastori-
 bus

bus eorum obseruari curabunt; & vt re ipsa ostendant, quod, ceu veri pastores vitam suam non habeant pretiosorem, quàm salutem ouium suarū, nihil intermittant, nihilq; subterfugiant (etiam si vitæ periculum coniunctum sit) quod ad cōfirmandos illos, ac in fide Catholica retinēdos, quoquo modo facto opus, aut necessariū erit.

5. Cū autem iudicio, definitione, ac præcepto Catholice Ecclesiæ, ad integritatem ac incolumitatem fidei (quæ vitæ bonæ, ac sanctæ, totiusq; disciplinæ Ecclesiasticæ basis ac fundamentum est) magnum in fidei professione præsidium sit: curabunt Decani Rurales pro deuotione sua, qua fidei integritatem ac incolumitatem amant, eamq; sartam tectam cupiunt, & pro officio quo hoc facere tenentur, vt quæ de fidei professione à nobis præscripta sūt, à Sacerdotibus, Clericis, Ludimagistris, alijsq; sue curæ & inspectioni cōmissis, & exigantur & præstentur.

6. Eadem cura & sollicitudine tenentur aduigilare, ne quis aut regularis aut sæcularis curam pastoralem inuadat, sine præuio examine Episcopali vel Archidiaconali, & Canonica institutione, sine qua (vt in Concilio prouinciali, quod anno 1310. præsidente Henrico Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopo celebratum est, capite 12. pagina 81. definitur) nulla in populum haberi potest iurisdictio, nullaq; ligandi aut soluendi authoritas.

7. Quod non tantum de Ecclesiarum Pastoribus intelligatur, sed & de Pastorum Vicarijs & coadiutoribus, ita vt nullus aut regularis aut sæcularis ad præstandum officium Confessarij vel Concionatoris admittatur, aut (si quis huiusmodi ministeria inuaserit) diutius sustineatur, sine legitima admissione & authoritate.

8. Curabunt quoque vt Pastores, qui legitimè promoti sunt, perpetuò apud oues suas resideant, & in pastoralia omnia officia diligenter incumbant, nullaq; Ecclesia idoneo ac legitimo pastore careat. Quod in hac luctuosa

grassan-

*D. Adalp. 3.
in inquisitionibus
que à
Decanis in-
quiri debent
§ 5. & 6. pa.
484.*

*D. Adalp. 3.
in Constitutio-
ne anno
1550. ipso S.
Michaelis da-
ta pa. 513. a. b.
Quid regula-
ribus in hu-
iusmodi præ-
scriptum sit,
videat Deca-
nus ruralis,
titulo de Re-
gularibus, v-
bi agitur de
his, que ad
culiū Dei in
diuinis offi-
cijs, & que
ad sacramen-
ta, & anima-
rum curam
erouent.*

D. Adalp. tertius in inquisitionibus que à Decanis inquiri debent, §. 3 pag. 484. u.

grassantium hæresum tempestate, & falsorum prophetarum, seductorum, hæreticorumque licentiosa multitudine, tanquam vigiles pastorum inspectores, eò diligentius facere & curare tenentur: quia sicut spirituales lupi, latrones, fures, nunquam facilius quàm absente custode, ita nusquam securius quàm ruri, vbi inspectionē suam habent Decani rurales, Dominicum gregem inuadere possunt: quem vt ab insidijs luperum, amor & vigilantia pastoris debet custodire; ita Decani nunquam ab intentione sollicitudinis suæ quiescentes, dormientem aut negligentem Pastorem, ceu speculatores in prospectu explorationis locati, contra aduenientes latrones, & obrepentes fures debent excitare.

9. Si quos in districtu suo personatus habent, diligenter inuestigent, nū sub eo titulo cura Pastoralis obscuretur, & mercenarij qui dūtaxat quæ sua sunt quærūt, non quæ Iesu Christi, in pinguiore pastoratus introducātur.

10. Et ne quis vagus aut ignotus Clericus ad quæuis alia sacra ministeria admittatur; meminerint Decani rurales in synodo Diœcesana, sub D. Adolpho III. secunda Octobris Anno 1549. habita, innouatos esse antiquos Canones & Archiepiscoporum Coloniensium Constitutiones, de Clericis peregrinis non admittendis ad sacra ministeria, nisi exhibitis prius Ordinatoris sui formatis, & Ordinarij sui authenticis dimissorijs litteris, quibus videlicet de ordinatione sua legitimè adepti, de quæ vita & moribus, eruditione, ac titulo fidem faciunt. Eas autem Constitutio D. VVichboldi Decano Christianitatis, in cuius Decanatu admitti desiderant, præcipit exhibendas, & ab illo peregrinos, alienos, aut vagos huiusmodi examinandos esse, an idonei sint qui admittantur. Quæ quidem ita confirmamus, approbamus, & inuiolabiliter seruari volumus, vt tamen examen & admissionem peregrinorū seu alienorū, qui in ciuitate qualibet Cathedrali & locis Officiali, aut Episcopi

Pag. 462. a.
Vide etiã Cō-
cil. prouinc.
sub Herm. 5.
parte 1. ca. 31.
Cap. 3. pa. 51.
Hanc consti-
tutionem
VVichboldi
innotauit
D. Philippus
in constituc.
Anno 1512.
16. Decemb.
data Pag.
283 b. c. d.

Vicario immediatè subiectis, ad sacra ministeria admitti voluerint, Officiali seu Vicario (ad quem illud de iure aut consuetudine pertinebit) referuemus, omnibusque Pastoribus, & Ecclesiarum Rectoribus præcipimus, ne quæ vagum aut ignotum sacerdotem, in ciuitate Cathedrali sine Officialis aut Vicarij, extra verò ciuitatem Cathedrali, seu in locis Decano rurali subiectis sine Decani ruralis licentia, in scriptis obtenta, ad celebrationem Missarum, aut Sacramentorum administrationem admittant, sub pœna vnius aurei Rhenensis, per Pastores incurrenda, & pro vna medietate Officiali, aut Vicario, vel Decano Rurali, qui peregrinum seu ignotum examinare & admittere debuisset, pro altera verò medietate Fisco irremissibiliter pendenda, & vagorum Sacerdotum, aut Clericorum correctione arbitraria.

11. Prædictam verò licentiam Officialis vel Vicarij Reuerendissimi & Decani Christianitatum non concedent, nisi dimissoriales literæ intra sex menses datæ sint; nisi fortè quis ex longinqua adeò Diœcesi aduenit, vt longiorem moram eum in itinere trahere potuisse verisimile sit: quod si post discessum à Diœcesi sua in aliena Diœcesi aliquis moratus sit, illius præterea Ordinarij, in cuius Diœcesi interea fuit, testimonium, quo de illius vita & moribus testatum fiat, ostendat.

12. In admittendis autem illis, qui à Pastoribus pro subleuatione oneris sui ad confessiones audiendas, vel ad sacras conciones deputabuntur, seruentur ea quæ infra, titulo de Pastoribus, articulo qui incipit, *Hoc priuato examine*, de Vicarijs, Capellanis, Adiutoribus, & Socijs pastoralis officij à nobis decreta sunt.

13. Religiosos autem cuiuscunque fuerint Ordinis, nequaquam extra monasteria sua, in sua regiuncula patientur, nisi obedientiæ litteras, & expressam Superioris sui licentiam (secundū Constitutionē F. R. Sixti Quinti Pōt.

Max.

Max. in tractatu de Religiosis à nobis publicatam, & D. 57 p. 424. b. Adolphi 3. Colonienſis Archiepiſcopi voluntatem in inquisitionibus Decanorum ruralium explicatam) in ſcriptis exhibuerint.

14. Per hæc verò, quæ de examinandis & admittendis ad ſacra ministeria vagis aut ignotis Clericis præſcripta ſunt, Decani rurales nullum ius ſibi vendicent, ad examinandos vel inſtituendos eos, qui ad regimen & curam animarum ſub Paſtoris, Vicecurati, Adiutoris, vel Socij, aut quocunq; alio nomine admitti cupiuerint. Horum enim examen, admiſſionem, & inſtitutionem, ita Episcopis, atq; eorum Archidiaconis reſeruamus, vt Paſtores & Parochialium Eccleſiarum rectores, qui Vicecuratorem, Adiutorem, vel Socium, ad regimen & curam animarum, abſque litteris testimonialibus proprij Episcopii, & Ordinarij, ſeu Archidiaconi ſui præcedente examinatione & permiſſu aſſumere; & Presbyteri, Clerici, Religioſi, ſeu alij quicunq;, qui ad regimen alienarum Eccleſiarum ſub Vicecurati, Adiutoris vel Socij nomine (niſi Episcopali vel Archidiaconali examine & admiſſione præuia) quouis modo ſe intromittere, contra D. Adolphi 3. Conſtitutionem hac de re æditam, præſumpſerint; ipſo facto excommunicationis ſententiam, in tales ibidem prolatam, incurriſſe declaremus.

15. Sub qua pœna in eadem Conſtitutione, iuxta antiquas Archiepiſcoporum Colonienſium ſanctiones, etiam ſibi inſhibitum ſciant Decani rurales, ne illicitam manum in Superioris præiudicium alicui imponant, ne ue de cauſis ad examen, vel Conſiſtorium Episcopale, ſeu ad cognitionem ſolius Eccleſiaſtici iudicis de iure vel conſuetudine ſpectantibus, maximè de matrimonialibus & alijs quibuſcunq; cauſe cognitionem & iudicialeſ indaginem exigentibus, eas audiendo vel definiendo ſe intromittant, neq; diſpenſandi ſeu tranſigendi poteſtatē in matrimonio ſeu gradibus prohibitis ſibi uſurpent. Ha-

Vide inſtitu-
tit de Paſto-
ribus cap. 1.
artic. Quod
vt obtineamus.

Pag. 513. a

Statut. Hen-
rici cap 7. pa.
62. & Adol.
3. in Conſtit.
qua incipit,
Quãquam
diuinis le-
gibus, data;
Anno 1550.
in ſ. ſto S. Mi-
chaelis Ar-
changelii pag.
51. b. & Sy-
nodus Dioc.
ceſana ſub

ad dōp. 3. An
no 1551. fer. 2.
post Domini
cam Inuoca
uit habitap
538. b. c. A.
dōp. 3. in Cō
stituit. qua in
cipit Bene
dictus De
us, data
anno 1548.
1. Septembris
ps 4. 11. b. ca
Ut singulæ
de officio Ar
chipres. & in
Synod. ver
nali an. 1551.
pag. 538. c.
Ibidem d.
Pœnitentia
legalis est,
que non in
Sacramento,
sed in foro ex
teriori, ordi
ne iuris, reo
condemato
ex SS. Cano
num definiti
one imponi
tur. Vide Do
minicum Sa
to in 4. Sen
tent. dist. 19
quæst. 2. art.
5.

*Mandauit
hoc D. VV al
ramus c. 7. p.
114. in virtu
te S. obedi
entia. Reliqua

rum enim, aliarumque similium causarum inspectio, ita Decanis Christianitatum commissa est, ut cuncta ad Episcopum referre teneantur, quò ille, ijs cognitis, quæ examinanda sunt examinet, quæ definienda, definiat, quæ coercenda, corrigenda, & punienda, aut sua auctoritate coercet, corrigat, & puniat, aut Cæsareæ Maiestati, si ad eum referenda videbuntur, coercenda, corrigenda, & punienda commendet. Sine Episcopi itaq; sui Ordinatione, nihil in his similibusq; alijs facere præsumat Rurales Decani, sed sola correptione Synodali, delictorū manifestorū in Synodis ruralibus delatorum & publicatorum, sint contenti, eò quod nulla iudicialis eis cōpetat indagatio, nullamq; iurisdictionis habeant auctoritatem.

16. Vnde quoq; consequitur, quod nec mucronem Episcopi (quæ excommunicatio est) propria auctoritate distringere, nec pœnitentias legales indicere possint; sed teneantur casus Episcopis per Sacros Canones pro indicendis pœnitentijs specialiter reseruos, ad suum Episcopum remittere.

17. Similiter si qui in Decanatibus suis, sine Canonica institutione Ecclesias parochiales occupant; si qui sine Episcopi aut Archidiaconi examine & admissione, Vicecuratoris, Adiutoris, vel Socij officium in regimine, & animarum cura vsurpant; si qui Vicecuratores, Adiutores, Socios, ad curam & regimen animarum, aut quodcumq; pastorale officium seu ministerium, sine Episcopi aut Archidiaconi admissione assumpserint; si qui Ecclesias parochiales ante legitimam ætatem occupant, vel iustæ quidem ætatis, sed qui inter Canonicum tempus non sūt consecrati Sacerdotes; si qui apud Ecclesias suas personaliter non resederint; si qui contra Sacros Canones vno die * plures Missas celebrauerint; si qui in executione Ecclesiasticorū mandatorum se rebelles seu inobedientes exhibuerint, aut cēsuras Ecclesiasticas contempserint; si qui excommunicationis vinculo innodati, diuinorum cele-

cele-

celebrationi se ingesserint: horum quoque omnium & singulorum nomina, partim sub poena ex communicationis, partim sub crimine inobedientiae, ad Episcopum suum deferre, per diuersas Archiepiscoporum Coloniensium constitutiones obligati fuerunt. Quod eos sub iisdem poenis in qualibet Synodo, iuxta Constitutionem D. V. Vichboldi, aut (si necessitate aliqua Synodus intermittatur) tempore quo Synodus haberi debuisset, bis quotannis praestare volumus. Praeterea in virtute obedientiae eis iniungimus, vt si quos in regiuncula sua habent sine legitima dispensatione & dispensationis examinatione, plura beneficia Ecclesiastica possidentes; Si quos antè legitimam aetatem sacris Ordinibus initiatos: si quos Simoniacos; si quos Concubinarios; si quos in gradibus prohibitis, aut in affinitate spirituali, sine Apostolicae Sedis dispensatione matrimonialiter coniunctos; si quos foeneratores; si quos religiosos aut religiosas Apostatas, vel inobedientes, sine licentia Superioris sui in scriptis obtenta, extra monasterium degentes: horum etiam & quorumuis aliorum, qui alio quouis modo contra Canonicas sanctiones enormiter deliquerunt, nomina dictis temporibus reuelent, & tempus quo religiosi in Apostasia, alijque inobedientes in inobedientia, & Concubinarij in sordibus libidinosae impudicitiae prostrati iacere, nec non & Apostatarum, atque inobedientium fugitiuorum religiosorum hospitium expriment, & manifestent.

18. Ad Decanorum porro ruralium inspectionem, indagacionem, curam, & sollicitudinem pertinent, quae D. Adolphus tertius Coloniensis Ecclesiae Archiepiscopus, in inquisitionibus de Decanis ruralibus, & Rectoribus Ecclesiarum parochialium, sub eorum Decanijs siue in oppidis, siue in pagis commorantibus ceterum articulis complexus est. Pleraque item quae de scholis, Hospitalibus & promiscua plebe inquirenda digessit. De quibus omnibus vt vehementer cupimus, Decanos rurales assidua inspectio-

*hic recensita
sub poena ex-
communicationis
praecepta sunt, par-
tim à V. Vich-
boldo, cap. 2.
pag. 51. a. b.
partim ab A-
dolp. 3. in cō-
stit. qua inci-
pit, Quan-
quam diui-
nis legibus
pag. 513. d. V. à
de eundem
p. 460. a
Cap. 2. statuta
pag. 51.*

*In inquisitione
pa. 483. 489.
498. 499.
etc.*

inspectio-

Epist. 4 c 2.

inspectione, vigilantia, & cura, vehementer esse sollicitos: minimè tamen hisce terminis concludi debet scientia, inspectionis, & sollicitudinis eorum studium: Nam si verè à D. Leone Magno dictum fuit: *Nunquam ignorare licuit Sacerdotè, quod Canonũ fuerit regulis definitũ*: Minimè ignorare debèt Decani rurales, quęcunq; vel in prouinciis, vel in Synodalibus, suę Diœceseos Cõstitutionibus fuerint præscripta: qui ne hæc ignorèt, eorũ subiecti, ea ipsis tenètur promulgare, & vt ea obseruent, exẽplo vigilantia, atq; autoritate sua iuuare. Et cùm deficiente nunc in his regionibus fide, refrigerenteq; charitate, multa sit hominum multorũ malitia, & inaudita abundet quorũdam iniquitas, quæ nouas & inauditas parturit difficultates, in quibus etiam docti quique laborant, & Ecclesiasticam desiderant definitionem: in his suggerendis vigilare debet Decanorum ruralium sedulitas, & industria, & nouis morbis noua remedia procurare.

Pag. 527. a.

In hoc mandato infligitur pena excommunicationis Decanis ruralibus qui non curant habere exemplaria Decretorum prouincialium seu Synodaliũ, vel ea se cum non deferunt, & in suis Decanijs seu parochijs publicare, & executioni demandare omittunt.

19. Cui rei vtiliter seruiant Synodi Episcopales & Cõcilia prouincialia pristino more vsurpanda: ad quę Decani rurales (iuxta Decaniarum suarum statuta, à se iurata, & Mandatum D. Adolphi tertij, cuius initium est: *Ad audientiam nostram* Anno 1551. 24. Ianuarij datum, quod vnũ cum suis poenis innouamus, nisi legitimè impediti fuerint, & per suos procuratores, ad hoc speciale mandatũ habentes, & fidem de impedimentis facientes excusentur) personaliter comparebunt, & in eisdem Decanię suę statum, omnesq; quas habent difficultates exponunt. Decreta Synodalia, & quęcunq; Synodicè sancita, constituta & definita sunt, attentissimè audient, eorundem exemplaria petent, & recipient, quæ diligenter domi suę perlegent, ac studiosè obseruabunt, & vt in subiectorum suorum notitiam veniant, & ab illis quoq; obseruentur, eadem secundum modum & formam ipsis traditam, in Capi-

D. Adolp 3 in inquisitione Decanorum ruralium §. 1 pag. 483 d.

Capitulis suis, quæ quotannis bis, post celebratas Archiepiscopales Synodos, vigore statutorum suorum, seruari obstringuntur, omnibus & singulis Ecclesiarum parochialium Rectoribus & Vicecuratoribus, sub eorum Decanijs cõmorantibus, iisdem Capitulis interesse debentibus, insinuabunt & promulgabunt. Curabuntq; , vt ea vltius per Rectores, & Vicecuratores Ecclesiarum parochialium, sub sua Decania sitarum, & suis capitulis subiectarum, cunctis eorum subditis innotescant, ac debitæ executioni demandentur, atq; ab omnibus inuiolabiliter obseruentur.

20. Similiter mandata quæcunq; Ecclesiastica, suum Archiepiscopum Ecclesiæ Colonienfis fabricam, suum item Archidiaconum, Capitulum denique suum concernentia, in iisdem Capitulis, secundum sua propria statuta, & solemnia iuramenta exequentur.

21. Vt verò Decaniæ suæ statum certius exploratum habeant, & defectus, excessus, omnesq; difficultates pleniùs cognoscant, & vt ea quæ in Synodis Episcopalibus sancta, & in Capitulis publicata, atq; ab omnibus recepta sunt paulatim non inclinent aut labantur, & labentibus atq; inclinantibus mox præsidium feratur: Volumus vt Decani rurales, quemadmodum ex receptissimo more, ab immemorabili tempore obseruato tenentur, tertio quolibet anno parochialem seruent Synodum; in qua prælectis Synodalibus Constitutionibus, illis maximè, quæ Parochos, Clerum, & populum sibi subiectum concernunt, diligenter explorent quatenus illis à singulis sibi subiectis satisfiat: defectus & excessus corrigant, emendent, & reforment, omniaq; in Ecclesijs, quibus præsent, ad Synodorum præscriptum exigant, & componant: hæresibus ne seminentur & subintroducantur, obuiant, illas, si subintroducæ & seminatæ fuerint, euellant, & extirpent, bonos mores tueantur, & subiectum sibi Clerum ac populum ad religionem, pacem, vitæque innocentiam accendant; & si quid dissidiorum aut controuersiarum inter quos-

Cc

dam ex-

D. Adol. 3. in mandato ad Decanos rurales pag. 526. c. d. Synodus Anni 1551 in Interrogatorijs Decanorum ruralium pag. 538. a. b. Synodus Diocesana sub Adolpho tertio Anni 1551. feria secunda post Dominicam Inuocauit celebrata pag. 538. b. Synod. Diocesana sub eodem Archiepiscopo Anno 1549. 2. Octobris habita pag. 459. Mandatum eiusdem Archiepiscopi pag. 527. a. b. cuius initium est. Ad audentiam nostram.

Cap. V. in
gule de offic.
Archipres
Adolph. 3. in
Constit. que
incipit. Quā
quam diu
nis legibus
pag 520.

dam exortum fuerit, hoc pro charitate, autoritate, & officio suo dissoluant, aut potius rescindant, nullamq; omnino muneris sui functionem in huiusmodi Synodis exequendam prætermittant. Sed ita præfint Pastoribus, Sacerdotibus, Clericis, ac plebi suæ, vt nec in hac, nec in quauis alia muneris sui parte, vlllo modo Ecclesiastica titubet sollicitudo. Si quis autem eorum mandatis & monitis obtemperare noluerit, illum sicut præscriptum est, Episcopo aut Archidiacono suo denunciabunt, & in proxima Episcopali Synodo, suæ Parochialis Synodi, reddet rationem, atq; Episcopum suum de defectibus, excessibus, difficultatibus, deque alijs omnibus, quæ in illis proposita, acta, & transacta fuerunt, facient certiorum.

22. Vt hisce Synodis Spiritus sanctus adsit, ille eas dirigat, prouchat, consummet, & omnigena benedictionis, suæ abundantia fœcundet: curabunt Decani, vt quæ titulo de Archidiaconis, articulo (vt hæc Synodi) Archidiaconis præscripta sunt, in sua quoq; regione Clero & populo peragantur.

Synod. Di.
cesana,
Anni 1551.
feria secun
da post Do
minicam I.
uocauit
habita cap.
4 p. 525 d. In
mandato, cu
ius initium
est, Ad audi
entiam
pa. 5. 7. b.
In statu Her
manni ab
Hassia c. 33.
p. 276.

23. Ad huiusmodi Synodos Pastorales, aliosq; Conuentus & Capitula, quos Decani rurales indicere & cogere tenentur, volumus vt omnes & singuli Ecclesiarum parochialium rectores, & Vicecuratores, personaliter compareant, nisi iusto detineatur impedimento, de quo per litteras Decano & Capitulo suo fidem facere teneantur. Alioquin iuxta Constitutionem D. Hermannii ab Hassia, cuius meminit in mandato ad Decanos rurales D. Adolphustertius, præter pœnas Canonicas, multam incurrant vnus aurei scutati VVilhelmi pro vna Fisco, & pro alia medietate Decanis & Capitulis ruralibus, sub quibus degunt, irremissibiliter exigendam & applicandam.

24. Volumus etiam vt conuiuia, si quæ post huiusmodi conuentus fieri solent, non in diuersorijis fiant, sed in domo

domo Decani, si in loco residentia eius pastoralis conuentus fuerit, aut alioquin in domo alicuius Pastoris, aut Ecclesiastici viri, eaq; sint frugalita & talia omnino, vt vel hinc manifestum esse queat, quo spiritu quoq; fructu conuentus illi habiti fuerint: nempe vt destructo Diaboli imperio, omnibus sit vna mens, vna voluntas, adeoq; cor vnū, & anima vna, ad seruiendū Deo omnipotenti in sanctitate & iustitia, qua non solum nō detur alicui vlla offensus, vnde vituperari possit status Ecclesiasticus, sed sublati omnibus scandalis, ille inter mundi huius tenebras ita colluceat, vt luminis eius splendore excitentur omnes, qui in tenebris iacent, & ad Deum suum, qui est vnicum & verum animarum lumen, relictis ignorantie, malitia, & excoecationis suae tenebris, conuertantur. Si quis autem in huiusmodi conuiuio notabilis factus fuerit excessus, qui alijs scandalo esse possit, eum in Episcopali Synodo referri praecipimus, & illius authores tanto grauius puniri, quanto ad blasphemandum nomē Dei, & vituperandas pastorales Synodos, aut conuentus, maiorem dederint occasionem.

25. Nulli in hisce conuiujs admixti sint extranei, nisi qui vel sui reuerentia Pastores aedificare queant, vel consilio & autoritate iuuare, aut quos ipsi pastores sua sobrietate, iustitia & pietate, se Christo sperant lucrifacturos.

26. Admisceatur initio saltem mensae diuinarum scripturarum lectio, vel Homilia decima septima D. Gregorij Papae, in verba Euangelistae Lucae: *Designauit Dominus & alios septuaginta duos &c* per quam non solum ocio si sermones excludantur, & pij introducantur, sed & pastoralis officij quisq; efficaciter admoneatur.

27. Non accumbant diutius quàm duabus horis: sed mox vbi naturae satisfactum fuerit, ne detur occasio ei qui circuit, quærens quem tentet & deuoret, auferantur om-

tur omnia poculenta, actisque Deo gratijs, quisque in pace cum magna populi ædificatione ad ædes suas reuertatur.

*In Synodo
Diœcesana
Anni 1551.
iussu fuerunt
Decani statu-
ta hæc Cõmis-
sarijs Reue-
rendissimi re-
uisenda tra-
dere pa. 540.*

28. Si quæ præterea Decanis ruralibus, vel in proprijs suis statutis & iuramentis, vel in Synodalibus aut provincialibus Constitutionibus præscripta sint, quæ eos in fidei Catholicæ præsidium ac Sacrorum Canonum custodiam, ad maiorem vigilantiam, maioremq; sollicitudinem obstringunt, quàm hisce nostris est expressum decretis, eadem perinde, ac si ad verbum à nobis fuissent recensita, pristinum volumus obtinere obligandi atq; obstringendi vigorem, & tanto diligentius obseruari, quanto eorum neglectu grauius Christi Ecclesia damnum sentiret. Quò referenda censemus, quæ de frequenti Confessione, & sacrae Eucharistiæ perceptione, Decanis Collegialibus, præscripta sunt, quæq; passim in hisce nostris reformationis Ecclesiasticæ decretis Decanorum ruralium subiectos tangere quoquomodo possunt. Quæ ut à Clero, alijsq; qui Decanis ruralibus subiecti sunt, obseruentur, & in vsum ducantur, Decanorum ruralium erit, exemplo, cohortatione, autoritate, omniq; diligentia contendere & perficere.

29. Ut autem huc contendant, & ista atq; alia quæ hætenus recensita sunt, præstent & perficiant, seridè secum reputent, quot & quanta damna eorum negligentia, in hac excultissima quòdam Diœcesi senserit iam aliquot annis Christi Ecclesia, quot & quàm graues abusus, scandala & sacrilegia, eis dormientibus, & in strato suo quiescentibus, in eã inuecta sint; quã multi passim pastores, sine legitima Archidiaconorum institutione, Ecclesias Parochiales inuasent; quã multi ex plebe per hereticos, adeoq; ipsos pastores, & præcipuè Apostatas, ac impurissimè vitæ fugitiuos monachos, miserè seducti sint; quã dissoluta, quã vana, quã irreligiosa ac impia sit multorū vita, à qua si professio nominis Christiani auferatur, vix aliquid
Chri-

Christianitatis in ea reliquū inuenietur, hoc ipso peior, quod sanctissimū nomē (quod in professione habet) pessimis factis & operibus quantū in se est polluat, prophanet, & omnibus modis contēptibile faciat. Hac consideratio ne inardescāt, & sibi ipsis irascētes, à somno socordiae sese excitent; examinent quid sibi oneris, quid sollicitudinis incumbat, & de quibus Deo in die Iudicij reddere cogentur rationem. videant quid Deo, quid Episcopo suo, quid Clero ac populo cui præsunt præsbituros, se solenni iuramento promiserint. Cogitent se esse Pastores non vnius duntaxat parochiae, paucarum incolarum; sed quā plurimorum pastorem, qui numerosissimae plebis multitudinem, suae fidei & directioni commissam habent. Omnium horum culpas suas fieri certissimè sibi persuadeant, si eas non explorent & inuestigent, exploratas nō corrigant, & emendent, aut ab alijs corrigendas, & emendandas taceant, & deferre vel accusare, aut non audeant, aut nō velint, facti nimirum similes illis, de quibus scriptum est; *Speculatores eius caeci omnes, nescierunt vniuersi: Canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes & amantes somnia. Et canes impudentissimi nescierunt saturitatem: Ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam. Omnes in viam suam declinauerunt, vnusquisque ad auaritiam suam à summo vsque ad nouissimum. Venite sumamus vinum, & impleamur ebrietate, & erit sicut hodie sic & eras, & multo amplius.* Quae quidem verba ad cautelam suam, vulnerisque medelam à Decanis ruralibus, alijsque omnibus, qui speculatoris officio funguntur, diligenter consideranda monemus, & in illis tres notari taciturnitatis & coecitatis speculatorum causas: ebrietatem videlicet, viniq; amorem, per quae intelligatur omnis carnis voluptas in comestationibus, ebrietatibus, in cubilibus & impudicijs; inexplibilem item auaritiae affectum, siue in congerendis beneficijs Ecclesiasticis, & ambiendis maioribus & pinguioribus Praebendis & dignitatibus, siue in se-

Esaiæ 56.

standis quibus suis alijs modis, proprijs cōmodis, ac sēculi
 lucris, captandisq; muneribus; studiū deniq; rerū vanarū,
 quò omniū illarū rerū curā, desiderīū, sollicitudinē, amo
 rē, metū, ac timorē cōprehendi iudicamus, quę à vocatio
 ne Ecclesiastici speculatoris alienę sunt, & indignę quę e
 iusmodi virū, ab officij seu muneris sui executione, remo
 rentur. In quo agmine in primis constituimus studium
 placendi hominibus, dissipans ossa virorum, & ex seruis
 Dei faciens seruos Diaboli. Eiq; proximē adiungimus
 vanum timorem, quo trepidant vbi timor non est, qui
 solūm expendunt minas ac supplicia hominum, & non
 se animant, nec erigunt, neq; confortant, consideratione
 promissorum Dei, qui inuocantibus se à dextris semper
 adest, ne commoueantur, & in adiutorio suo habitantes
 protectione sua, vel benignē & clementer ex periculis eri
 pit, vel potenter in infirmitate seruorum suorum, virtu
 tem suam perficiens, in superabili fortitudine eos pericu
 la omnia superare facit, commutans timorē, quo in cō
 fidetate, & infideliter timebantur homines, ne corpus oc
 ciderent, in perfectissimum amorem sui, quo sapienter
 & constanter timeatur ipse, ne & corpus & animam per
 dat in gehennam. Horum duorum vitiorum (ad excitā
 dos rurales Decanos) potissimum mentionem faciendā
 putauit D. Adolphus tertius, dum in constitutione quę
 incipit *Benedictus Deus*, data prima Septemb anno 1548.
 & publicata in synodo eiusdem Anni 2. Octobris, eos
 officij sui admonens, peculiariter adhortatur, vt omni
 no caueant, ne aut gratia, aut formidine potestatum sa
 cularium se deprauari sinant, vt à veritate abscedant. Et
 synodus Diœcesana sub eodem Archiepiscopo, Anno 1551.
 feria secunda post Dominicam *Inuocavit* celebrata, res
 pondens Decanis ruralibus, ditionis illustrissimi Princi
 pis, & Domini, Ducis Iuliacensis Cluēsis &c. qui sibi per
 quasdā eiusdē Principis litteras iustū metū causabantur
 illatū, per quē non fuissent ausi, iuxta Decreta ac mādata
 Archiepiscopi sui, ad synodū Archiepiscopalem compa

*Psalm. 52.
 Galat. 1.*

*Vide hac de
 re lectu dig
 nissimam D.
 Cypriani epi
 stolam 55.
 ad Corneliū
 quę est in an
 tiqua editio
 ne li. 1 epi. 3.*

*Pag 411. b.
 Pa. 539. a. b.
 Dicit hęc S.
 nodus Durē
 Iuliacensem
 literis decla
 rasse, nolle se
 antiquum
 ius Archie
 piscopale in
 fringere aut
 impedire, sed
 permittere se
 vt eo liberē
 viatur.*

rere, Capitula sua, post Episcopalis synodi celebrationē, pro more obseruare, synodi Decreta publicare, Archidiaconis suis capitula & regiunculas Decaniarum ruralium visitantibus obedire: statuit & decreuit, quod nisi periurium incurrere, & debitam obedientiam Archiepiscopo suo subtrahere vellent, eiusmodi mandatis & decretis tenerentur parere, vel sua ministeria relinquere. Hæc itaq; vigilantis animi intuitu considerent, & sapienter secum expendant rurales Decani, & voluptates sæculi, propriaq; lucra, atq; extrinsecas gloriolas perfectissimè toto corde respuant, omnemq; inanem, & vanū metum superent, vt Dei & proximi lucra quærere valeant, & quod sui officij propriè est, pro defensione gregis sui, semper latrare possint, si mordere non possint. Quinimò nunc tempus recurrere cognoscant, quo pro latratu ac morsu sanguis ostendendus est, forti paratoq; animo in acie stādum, ac pro defensione fidei, pro Ecclesiæ libertate, pro Canonum obseruatione, pro armandis deniq; & tuendis ouibus, vsque ad mortem fidei hostibus, alijsq; Catholicæ Ecclesiæ aduersarijs resistendum; sic fidem primitus fundatā esse, sic nobis traditā, sicq; à nobis posteritati conseruandam. Quam animi virtutem & constantiā in p̄s alijsq; que omnibus Ecclesiæ ministris, per ardentissimum sui amorem parare & præstare dignetur Dominus, ac redemptor noster Iesus Christus, qui humilia respicit, & alta à lōgè cognoscit.

30. Vt verò manifesta omnibus fiat vnius cuiusq; Archidiaconi, Decani ruralis, & Pastoris sollicitudo ac vigilantia, omnesq; sciant ad quos cuiusque Archidiaconi & Decani ruralis cura sollicitudo atque inspectio extendere se debeat: decernimus in proxima synodo catalogum edendum & publicandum esse, in quo singulis Archidiaconis, singuli Decani rurales, quibus præsunt, & singulis Decanis ruralibus singuli regiunculæ suæ Pastores ascribantur.

DE CA.